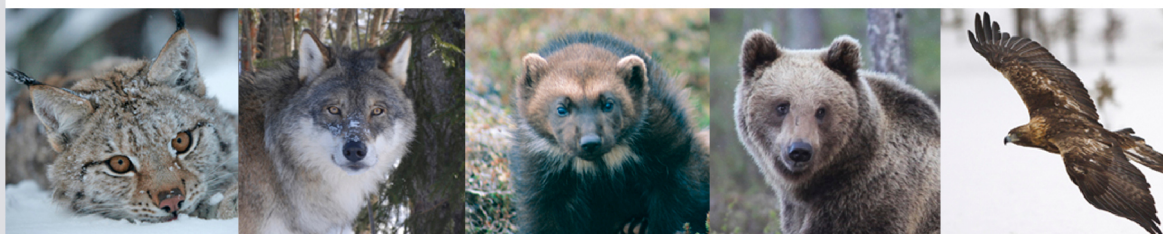

901

NINA Rapport

ROVDATA

Gauperegistrering i utvalgte fylker 2012

Mari Tovmo
Henrik Brøseth

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Gauperegistrering i utvalgte fylker 2012

Mari Tovmo
Henrik Brøseth

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2012. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2012. - NINA Rapport 901. 26 s.

Trondheim, november 2012

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-2503-8

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Morten Kjørstad

ANSVARLIG SIGNATUR

Morten Kjørstad

OPPDRAGSGIVER(E)

Direktoratet for naturforvaltning

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER

Terje Bø

NØKKEWORD

Gaupe, *Lynx lynx*, gauperegistrering, Norge, nasjonalt overvåkingsprogram, bestandsutvikling

KEY WORDS

Eurasian lynx, *Lynx lynx*, monitoring, Norway, index lines

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Sluppen

7485 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 73 80 14 01

NINA Oslo

Gaustadalléen 21

0349 Oslo

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 22 60 04 24

NINA Tromsø

Framsenteret

9296 Tromsø

Telefon: 77 75 04 00

Telefaks: 77 75 04 01

NINA Lillehammer

Fakkeltgården

2624 Lillehammer

Telefon: 73 80 14 00

Telefaks: 61 22 22 15

www.nina.no

Sammendrag

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2012. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2012. - NINA Rapport 901. 26 s.

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt overvåker i dag bestandsstørrelse og bestandsutvikling hos gaupe i Norge gjennom registrering av familiegrupper (hunndyr i følge med årsunger). I tillegg er det i deler av landet opprettet et fast nettverk av takseringslinjer som gjennomføres hver vinter før gaupejakta starter. Utviklingen i gaupebestanden kan følges over tid gjennom eventuelle endringer i sporkryssingsfrekvens på linjene ("gaupeindeks"). Takseringslinjer er lagt ut i Nordland sør for Saltfjellet, Nord-Trøndelag, Hedmark, Telemark, Buskerud, Oslo og Akershus. Denne rapporten gir en oversikt for resultatene fra takseringslinjer gått vinteren 2011/12, og gir i tillegg en oversikt over endringer i sporkryssingsfrekvens i områder der linjer er gått tidligere år. Antall familiegrupper av gaupe i Norge i 2012 er oppsummert i en egen rapport fra Rovdata (NINA Rapport 859).

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av takseringen. Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for kontroll av alle spor fra familiegrupper av gaupe innmeldt av takseringspersonell. Spor etter ulv blir kontrollert av personell fra Høgskolen i Hedmark i samarbeid med SNO. SNO har også ansvar for innlegging av data (gaupe familiegrupper og ulv) i Rovbasen. Rovdata er ansvarlig for bearbeiding av data og rapportering.

De enkelte fylkeslag/lokallag av NJFF har plassert ut 3-4 takseringslinjer (~3 km lange) per kvadratmil av tilgjengelig gaupehabitat i fylket. Linjene er plassert der man ut fra erfaring lokalt forventer at det er størst sjanse for å finne gaupespor. Dette vil ofte være bratte dalsider der gaupene legger dagleier, i forbindelse med lokale rådyrkonsentrasjoner og i forbindelse med kjente vandringsruter for gaupe. Linjetakseringene gjennomføres en gang hver vinter under gode sporingsforhold i perioden fra 1. november til og med 31. januar.

Til sammen er det plassert ut 1948 takseringslinjer på ca 3 km hver i de syv fylkene. Dette gir en god dekning av linjer, med en gjennomsnittlig tetthet på 3,8 linjer per 100 km² med skogkledde områder. NJFF sentralt, regionalt og lokalt, har gjort et omfattende arbeid i organisering og gjennomføring av registreringen. Vinteren 2011/12 ble 56 % av takseringslinjene gått i registreringsperioden (før 1. februar). Andelen linjer gått varierte fra 40 % i Buskerud til 80 % i Nordland.

Det ble funnet spor av gaupe i alle fylker. Det ble ikke påvist signifikante endringer i gaupeindeksen i noen av fylkene. Spor av ulv ble funnet i Oslo og Akershus og Hedmark. Spor av jerv ble funnet i Nordland, Nord-Trøndelag og Hedmark.

Mari Tovmo og Henrik Brøseth, Norsk institutt for naturforskning, Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim. mari.tovmo@rovdata.no

Abstract

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2012. Lynx monitoring in selected areas 2012. - NINA Report 901. 26 pp.

The Norwegian national monitoring program for large carnivores uses two methods to monitor the size and trend of lynx populations - both of which depend on a high degree of voluntary labour. The first method collects observations of family groups nationwide, and uses a set of telemetry-derived distance rules to estimate the number of reproductive female lynx that could be responsible for the observations. In addition, in a selection of the major lynx counties, track counts are collected in snow along a network of fixed transects before the annual lynx hunt. These data are used to produce an index of abundance. This report summarises the results of the winter of 2011/2012 survey, and where data from earlier years exist, examines the changes that have occurred.

The Norwegian Association of Hunters and Anglers (NJFF) has been delegated the responsibility for conducting the track counts in the field. The State Nature Inspectorate (SNO) has responsibility for checking the observations of family groups found along the index lines. SNO also has responsibility for entering the family group observations into the national database Rovbasen. Rovdata is responsible for data analysis and reporting.

The local NJFF associations have been responsible for placing 3-4 index lines (each about 3 km long) per 100 km² of potential lynx habitat (forest). The lines are deliberately placed where the chances of finding lynx tracks are highest - this is often on steep slopes. The lines are walked or skied once per winter between 1st November and the start of the lynx hunting season on February 1st.

A total of 1948 index lines have been distributed in the 7 counties - giving good coverage with an average density of 3.8 lines per 100km². In winter 2011/2012 a total of 56 % of the lines were surveyed, ranging from 40 % of the lines covered in Buskerud to 80 % in Nordland.

Lynx tracks were found in all counties. In addition, wolverine tracks were found in three counties and wolf tracks in two. No significant increase or decrease in number of lynx tracks were found in any of the counties.

Mari Tovmo & Henrik Brøseth, Norwegian Institute for Nature Research, P.O. Box 5685 Sluppen, NO-7485 Trondheim. mari.tovmo@rovdata.no

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	4
Innhold	5
Forord	6
1 Innledning	7
2 Materiale og metoder	7
3 Resultater	8
3.1 Gjennomføring.....	8
3.2 Gaupeindeksen.....	8
3.2.1 Nordland.....	15
3.2.2 Nord-Trøndelag.....	15
3.2.3 Hedmark.....	15
3.2.4 Oslo og Akershus.....	15
3.2.5 Buskerud.....	22
3.2.6 Telemark.....	22
4 Diskusjon	23
5 Referanser	25

Forord

Overvåking av gaupebestanden i sju fylker ved bruk av sporregistreringer på faste takseringslinjer er en svært ressurskrevende jobb. Vi vil benytte anledningen til å takke alle som har bidratt i arbeidet med å gjennomføre sporregistreringene. Med et linjenettverk på over 6000 km sier det seg selv at det er et betydelig antall personer som har bidratt.

Trondheim, november 2012

Mari Tovmo

1 Innledning

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt overvåker bestandsstørrelse og bestandsutvikling hos gaupe i Norge ved hjelp av to metoder. Begge metodene er basert på en betydelig innsats av lokale frivillige mannskaper. For det første gjøres det hvert år en sammenstilling av antall familiegrupper (hunndyr i følge med årsunger) på bakgrunn av observasjoner av familiegrupper over hele landet (Brøseth & Odden 2008, 2009, Brøseth m. fl. 2003a, b, 2004b, 2005b, 2007, 2010, Brøseth & Tovmo 2011, 2012, Odden m. fl. 2006b). Ulike typer indekser er brukt til å overvåke rovdyrbestander over hele verden (Linnell m. fl. 1998) da det generelt er lettere å måle trender i bestander av store rovdyr enn å gi eksakte tall på bestandsstørrelsen. I tillegg til beregningen av antall familiegrupper er det i deler av landet opprettet et fast nettverk av takseringslinjer som gjennomføres hver vinter før gaupejakta starter. Utviklingen i gaupebestanden kan følges over tid gjennom eventuelle endringer i sporkryssingsfrekvens på linjene ("gaupeindeks"). Takseringslinjer er lagt ut i Nordland sør for Saltfjellet, Nord-Trøndelag, Hedmark, Telemark, Buskerud, Oslo og Akershus (Brøseth m. fl. 2004a, 2005a, Linnell m. fl. 2007, Odden & Brøseth 2009, Odden m. fl. 2006a, 2007, 2008, Tovmo & Brøseth 2010, 2011). Denne rapporten gir en oversikt over resultatene fra takseringslinjer gått vinteren 2011/12, og gir i tillegg en oversikt over endringer i sporkryssingsfrekvens i områder der linjer er gått tidligere år.

2 Materiale og metoder

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av takseringen. Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for kontroll av alle spor fra familiegrupper av gaupe innmeldt av takseringspersonell. Spor etter ulv blir kontrollert av personell fra Høgskolen i Hedmark i samarbeid med SNO. Høgskolen i Hedmark er underleverandør til det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt når det gjelder overvåking av ulv på landsbasis, og har ansvar for gjennomføring og rapportering av overvåkingen av ulv i Norge. SNO har også ansvar for innlegging av data på familiegrupper av gaupe og ulv i Rovbasen. Rovdata er ansvarlig for bearbeiding av data og rapportering.

De enkelte fylkeslag/lokallag av NJFF har plassert ut 3-4 takseringslinjer (~3 km lange) per kvadratmil av tilgjengelig gaupehabitat i regionene. Linjene er plassert der man ut fra erfaring lokalt forventer at det er størst sjans for å finne gaupespor. Dette vil ofte være bratte dalsider der gaupene legger dagleier, i forbindelse med lokale rådyrkonsentrasjoner o.a. Linjene er fortrinnsvis plassert i skogsområder på tvers av dalførene. Et svært viktig poeng for å kunne følge bestandsutviklingen over tid er at de samme takseringslinjene gjennomføres hvert registreringssår.

Linjene gjennomføres en gang hver vinter under gode sporingsforhold i perioden fra 1. november til og med 31. januar. Det er ikke nødvendig at alle linjer i et fylke blir taksert på samme dag. Det er imidlertid en stor fordel å taksere deler av fylket innenfor en relativt begrenset tidsperiode fordi det da er lettere å skille spor fra ulike familiegrupper fra hverandre basert på avstandsregler som benyttes i overvåkingen. Registreringen bør skje på to til fem netter gammel snø, men dette kravet kan fravikes hvis værforholdene tilsier det.

Linjene skal gjennomføres til fots eller på ski, da dette erfaringsmessig er eneste måten å få med seg alle spor på. Alle funn av spor etter store rovdyr noteres på eget skjema. Ved funn av gaupespor skal disse følges minimum 200 meter for å se om det er flere gauper i følge. Alle spor etter familiegrupper av gaupe, samt alle spor etter ulv, skal meldes inn til lokal koordinator umiddelbart. Disse skal så kontrolleres av kvalifisert personale godkjent av SNO.

Gaupeindeksen, basert på takseringslinjene, uttrykkes her som: [antall takseringslinjer med kryssende gaupespor / alle takseringslinjer gjennomført] * 100. For å kunne sammenligne ulike år er gaupeindeksen i de ulike områdene standardisert så den tilsvarer tre netter etter snøfall.

Registreringen har i tillegg hatt som mål å finne så mange familiegrupper av gaupe som mulig, både på og utenfor linjene. Antall familiegrupper av gaupe i Norge i 2012 er oppsummert i en egen rapport fra Rovdata (Brøseth & Tovmo 2012). I denne rapporten oppsummeres altså kun spor funnet på takseringslinjene.

3 Resultater

3.1 Gjennomføring

Til sammen er det plassert ut 1948 registreringslinjer på ca 3 km hver i de syv fylkene. Dette gir en god dekning av registreringslinjer, med en gjennomsnittlig tetthet på 3,8 linjer per 100 km² med skogklede områder (**figur 1**).

Vinteren 2011/12 ble 1096 (56 %) av takseringslinjene gått (**tabell 1, figur 2**). Værforhold og oppslutning varierte noe mellom fylkene. Andelen linjer gått varierte fra 40 % i Buskerud til 80 % i Nordland.

Tabell 1. Gjennomføring av gaupe linjetaksering i 2011/12. Kun linjer gått i registreringsperioden 1.11.2011 til 31.1.2012 er tatt med.

Fylke	Antall linjer	Linjer pr 100 km ²	Linjer gått 2010/11	% gått
Nordland	210	4,3	167	80
Nord-Trøndelag	441	4,7	246	56
Hedmark	635	3,9	386	61
Oslo og Akershus	123	3,5	72	59
Buskerud	239	2,9	95	40
Telemark	300	3,4	130	43
Sum	1948	3,8	1096	56

3.2 Gaupeindeksen

Det ble funnet spor av gaupe i alle fylker (**tabell 2, figur 3**). **Tabell 2** oppsummerer resultatene fra linjetakseringene på gaupe vinteren 2011/12. Det ble meldt om familiegrupper av gaupe i samtlige fylker (**tabell 3**). Spor av jerv ble som i fjor funnet i Nordland, Nord-Trøndelag og Hedmark (**figur 4**). Spor av ulv ble funnet i Hedmark og Oslo og Akershus (**figur 5**). Det ble ikke påvist signifikante endringer i gaupeindeksen i noen av fylkene (**tabell 4**).

Tabell 2. Resultater fra linjetakseringen av gaupe i 2012. Observasjoner utenfor linjene og feilmeldinger er ikke med i tabellen.

Fylke	Antall linjer gått	Snitt antall spor-netter	Linjer m/ gaupespor	Linjer m/ jervspor	Linjer m/ ulvespor
Nordland	167	3,1	52	15	0
Nord-Trøndelag	246	2,9	49	14	0
Hedmark	386	3,2	35	30	12
Oslo & Akershus	72	3,0	9	0	1
Buskerud	95	3,2	17	0	0
Telemark	130	3,1	27	0	0
Sum	1096	3,1	189	59	13

Tabell 3. Registrerte familiegrupper av gaupe på takseringslinjene i 2012 og etterkontroll av disse. Observasjoner godkjent av Statens naturoppsyn (SNO) omfatter sporobservasjoner der familiegruppe er verifisert ("dokumentert eller antatt familiegruppe av gaupe") ved kontroll eller der familiegruppe allerede er verifisert i umiddelbar nærhet.

Fylke	Innmeldte spor etter familiegrupper		Konklusjon SNO			
	På linje	Utenfor linje	Godtatt	Usikker	Feilmelding	Ikke kontrollert
Nordland	4	0	0	0	0	4 ^a
Nord-Trøndelag	3	0	0	0	0	3 ^a
Hedmark	4	0	1	0	0	3 ^a
Oslo & Akershus	1	0	0	0	0	1 ^b
Buskerud	2	0	0	0	0	2 ^c
Telemark	4	0	2	0	0	2 ^a
Sum	18	0	3	0	0	15

^a Observasjonene ikke meldt inn til SNO

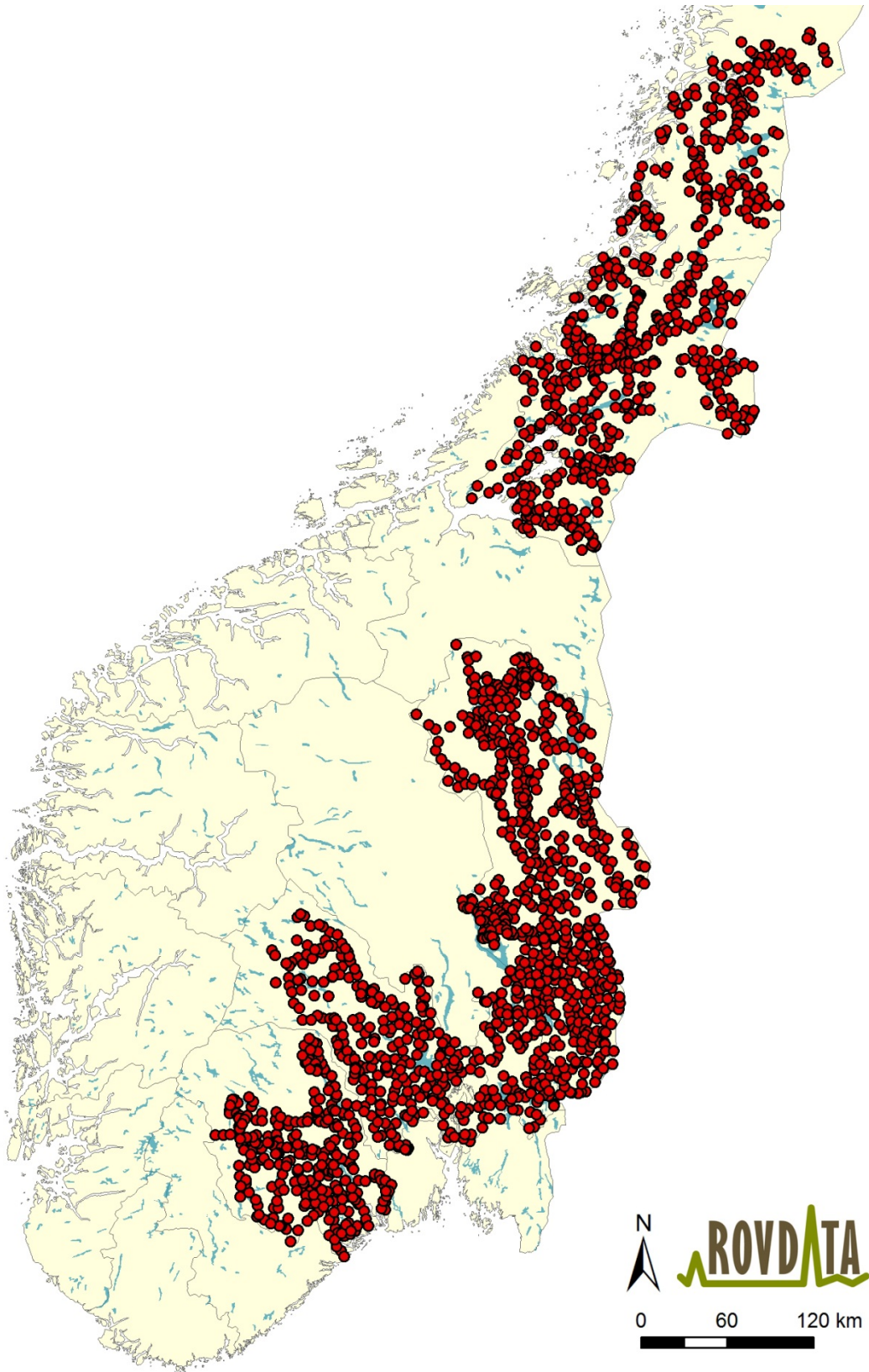
^b Observasjonen ikke kontrollert av SNO pga. vær- og føreforhold.

^c 1 observasjon ikke kontrollert pga. vær- og føreforhold, 1 observasjon ikke meldt inn til SNO.

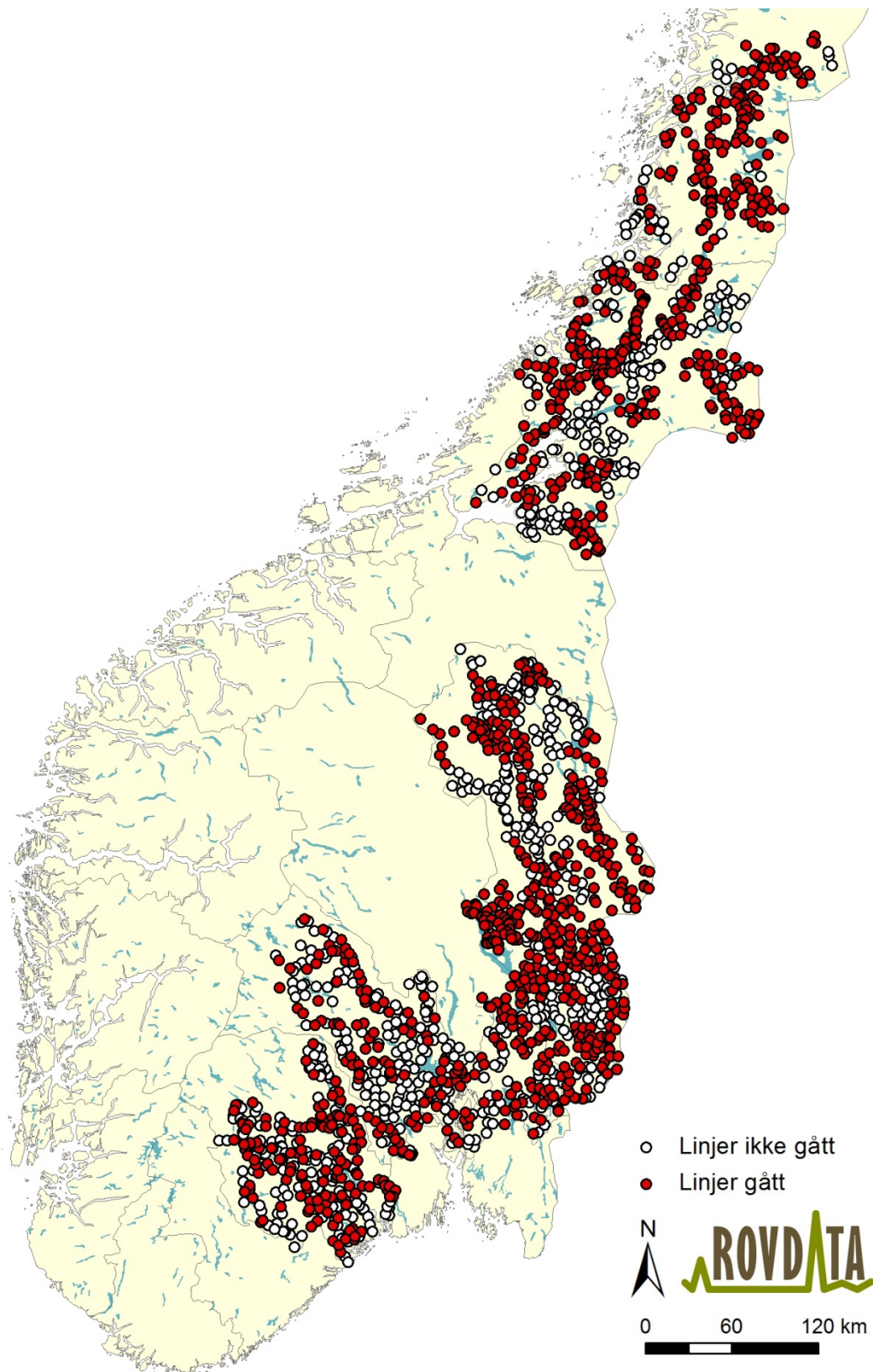
Tabell 4. Utvikling i gaupeindeksen siste 3 år. Gaupeindeksen uttrykkes her som: [antall takseringslinjer med kryssende gaupespor / alle takseringslinjer gjennomført] * 100. Gaupeindeksen er standardisert så den tilsvarer tre netter etter snøfall. Antall linjer gått i begge år i parentes.

* = endringen er signifikant $p < 0,05$ (Chi-kvadrat test).

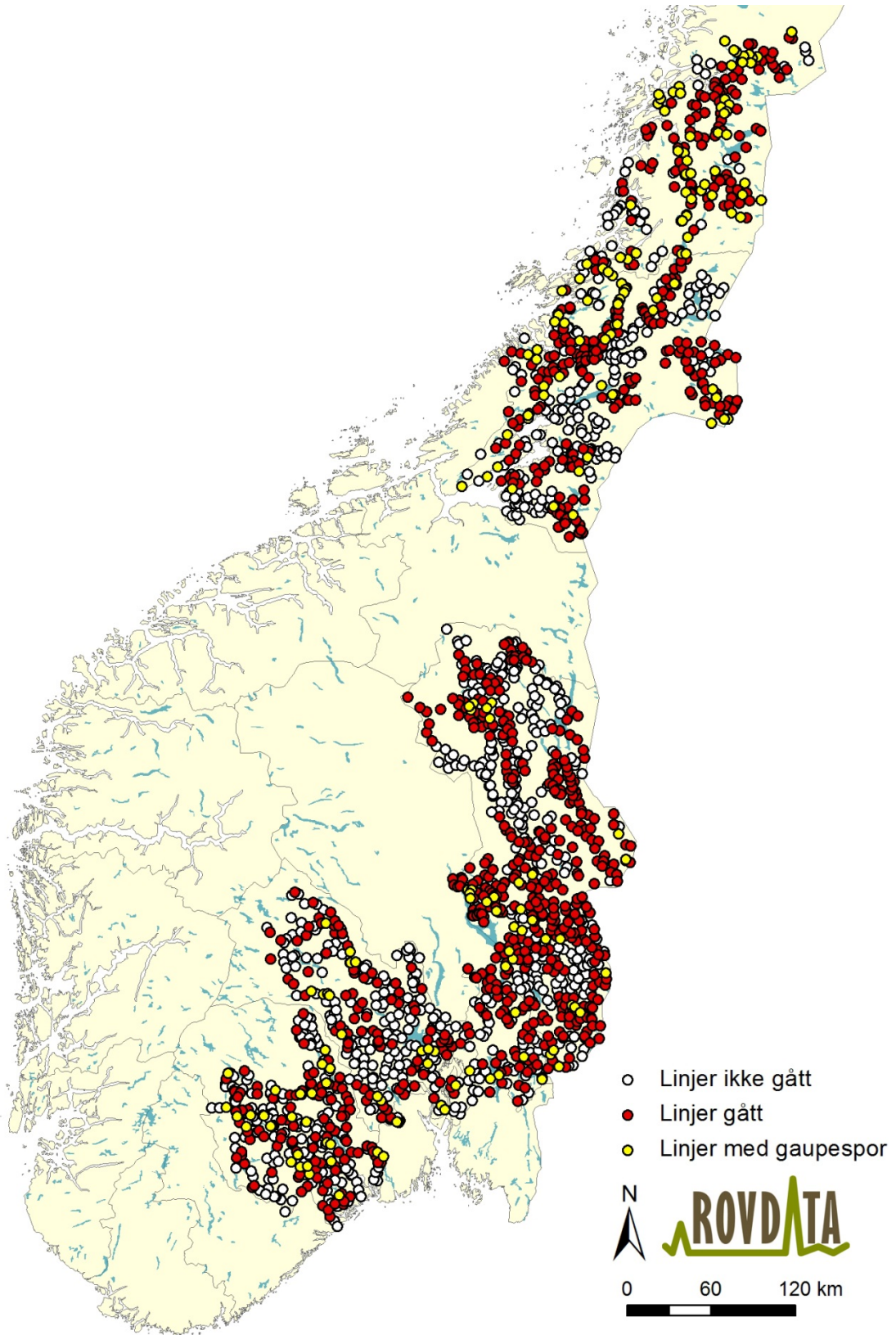
Fylke	2009 → 2010	2010 → 2011	2011 → 2012
Nordland	30,9 → 30,5 (136)	26,6 → 21,8 (116)	26,1 → 30,9 (128)
Nord-Trøndelag	32,8 → 23,9 (200)*	24,7 → 24,0 (218)	17,4 → 23,7 (169)
Hedmark	12,9 → 13,8 (329)	13,8 → 10,3 (324)	10,3 → 9,3 (340)
Oslo & Akershus	29,6 → 19,5 (27)	16,5 → 11,2 (28)	12,8 → 11,9 (38)
Buskerud	16,5 → 27,1 (115)	28,8 → 19,6 (119)	16,9 → 16,5 (71)
Telemark	25,2 → 26,0 (84)	26,3 → 17,6 (115)	14,6 → 19,0 (105)

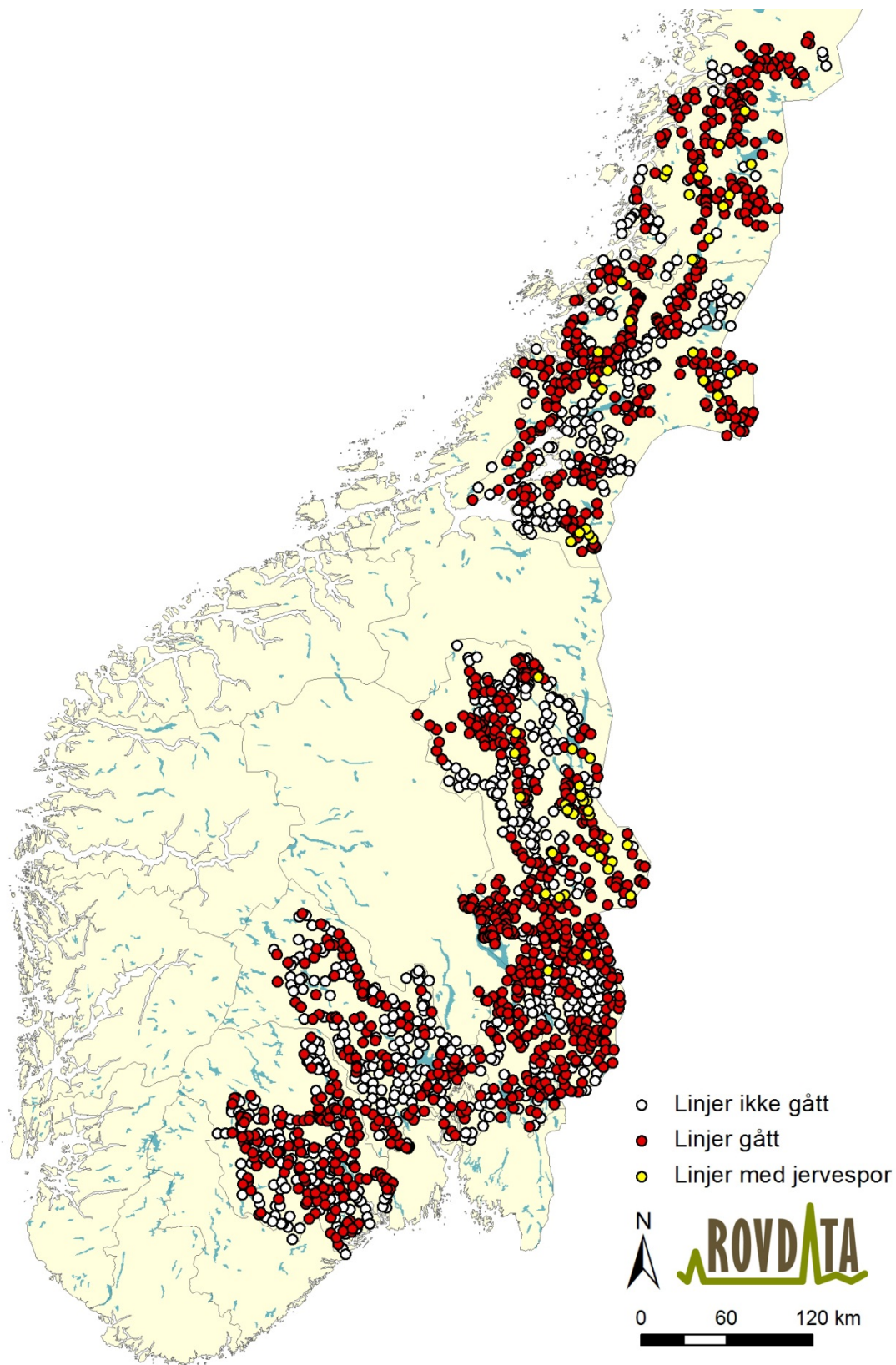
Figur 1. Linjenettverket for taksering av gaupe i 2011/12 i registreringsområdene.

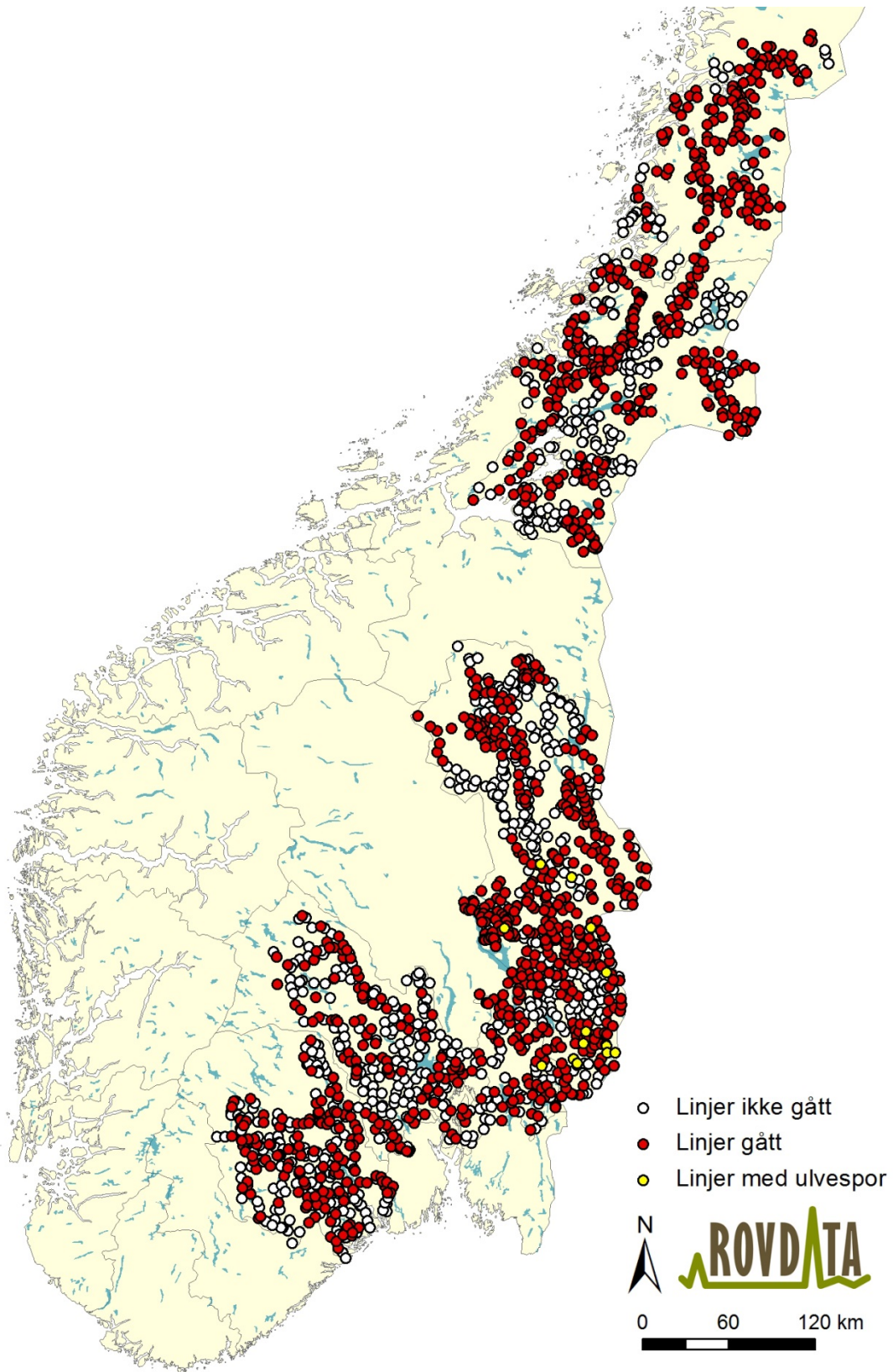
Figur 2. Gaupelinjetakseringen i 2011/12, hvor røde sirkler angir linjer hvor det ble gjennomført registreringer og hvite sirkler angir linjer som ikke ble gått.

Figur 3. Takseringslinjer med spor etter gaupe vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor.

Figur 4. Takseringslinjer med spor etter jerv vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten jervespor.

Figur 5. Takseringslinjer med spor etter ulv vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten ulvespor.

3.2.1 Nordland

I Nordland ble 167 (80 %) av 210 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 52 linjer (**figur 6**) og jervespor på 15 linjer (**figur 7**). Det ble funnet 4 spor etter familiegrupper av gaupe, ingen av disse ble meldt inn til SNO. Det ble ikke funnet spor av ulv.

128 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 0,73$; d.f. = 1; $P > 0,05$).

3.2.2 Nord-Trøndelag

I Nord-Trøndelag ble 246 (56 %) av 441 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 49 linjer (**figur 8**) og jervespor på 14 linjer (**figur 9**). Det ble funnet 3 spor etter familiegrupper av gaupe, ingen av disse ble meldt inn til SNO. Det ble ikke funnet spor av ulv.

169 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 2,07$; d.f. = 1; $P = 0,15$).

3.2.3 Hedmark

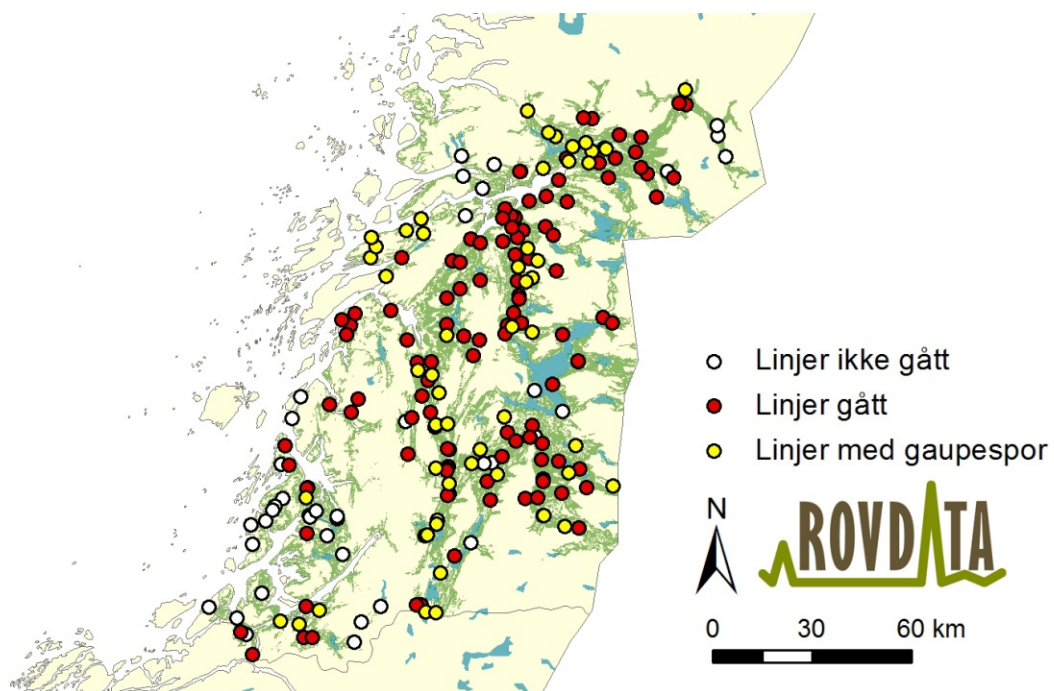
I Hedmark ble 386 (61 %) av 635 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 35 linjer (**figur 10**). Det ble funnet 4 spor etter familiegrupper av gaupe, der 1 ble verifisert av SNO. De 3 siste observasjonene ble ikke meldt inn til SNO. Spor etter jerv ble registrert på 30 linjer (**figur 11**). Det ble funnet spor etter ulv på 12 linjer (**figur 12**), der 4 av disse ble verifisert av SNO. De resterende 8 observasjonene ble ikke meldt inn til SNO.

340 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 0,2$; d.f. = 1; $P > 0,05$).

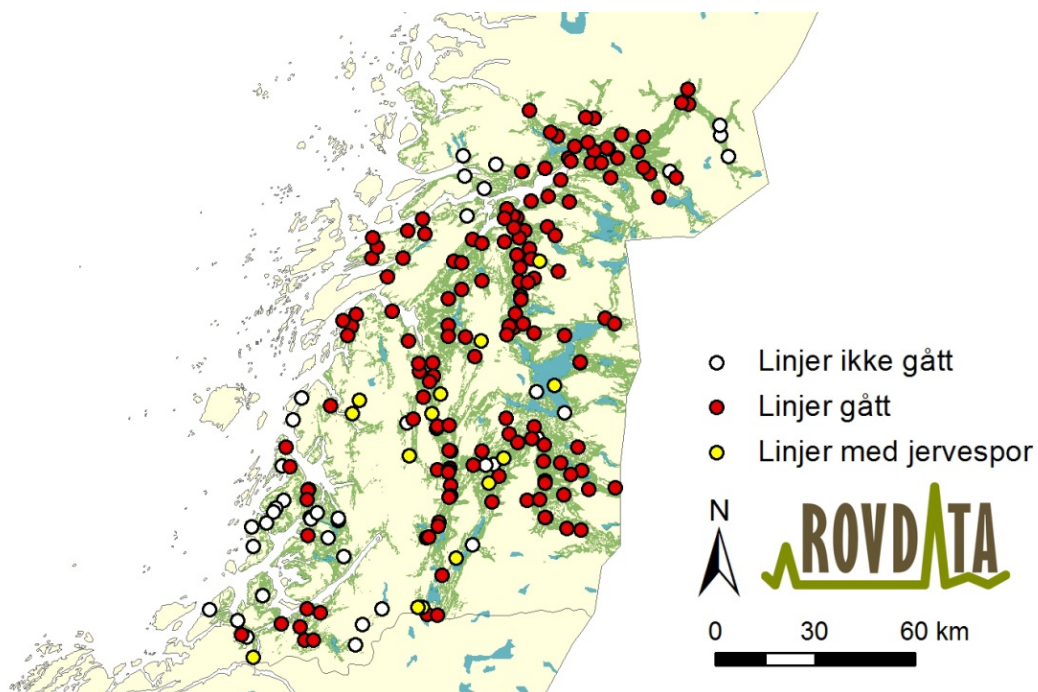
3.2.4 Oslo og Akershus

I Oslo og Akershus ble 72 (59 %) av 123 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 9 linjer (**figur 13**). Det ble funnet 1 spor etter familiegruppe av gaupe. Dette ble ikke kontrollert av SNO på grunn av vær- og føreforhold. Det ble også funnet 1 spor etter ulv (**figur 14**). Observasjonen ble ikke kontrollert av SNO. Det ble ikke funnet spor etter jerv.

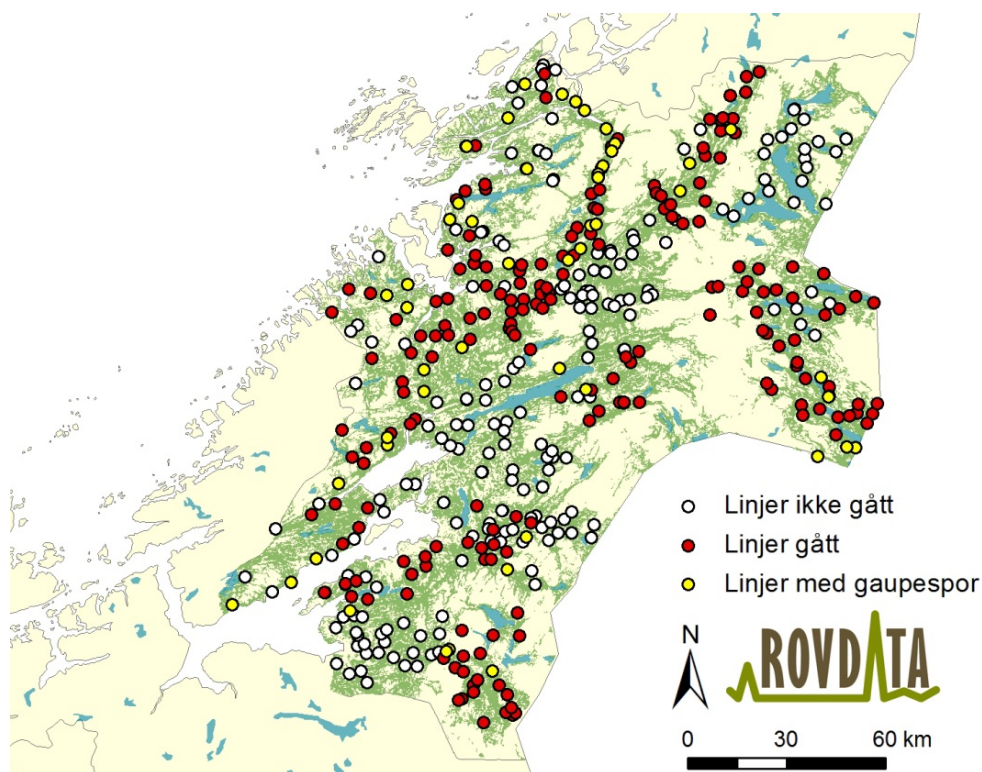
38 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 0,01$; d.f. = 1; $P > 0,05$).

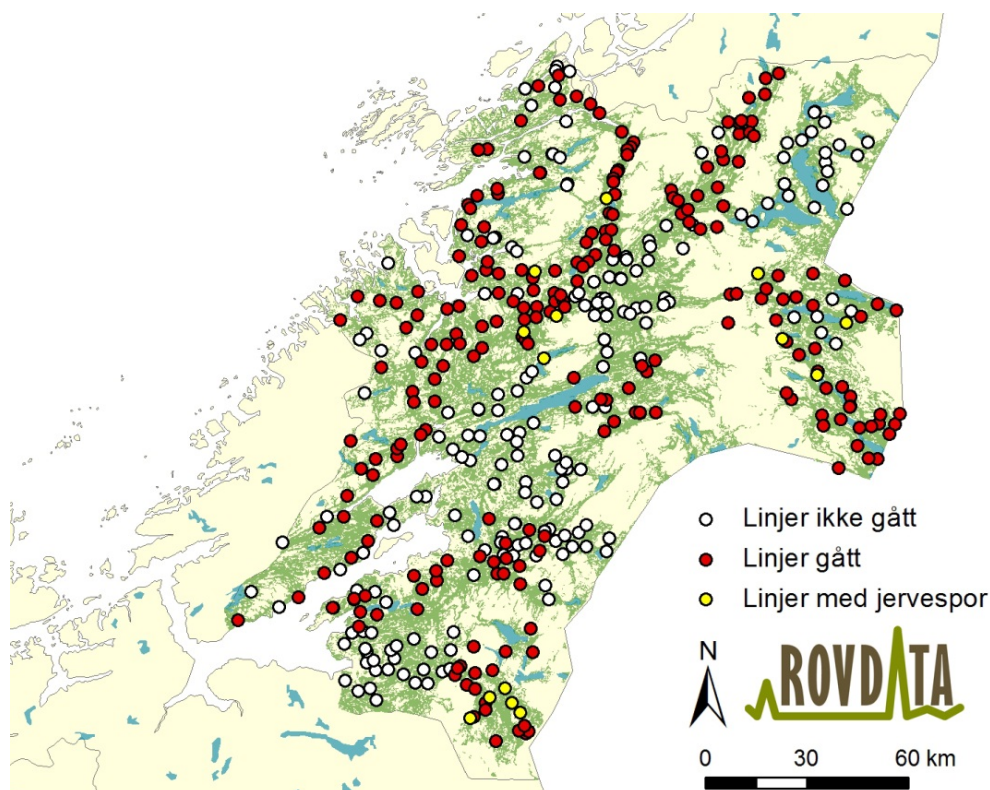
Figur 6. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Nordland vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor. Grønt areal viser skog.

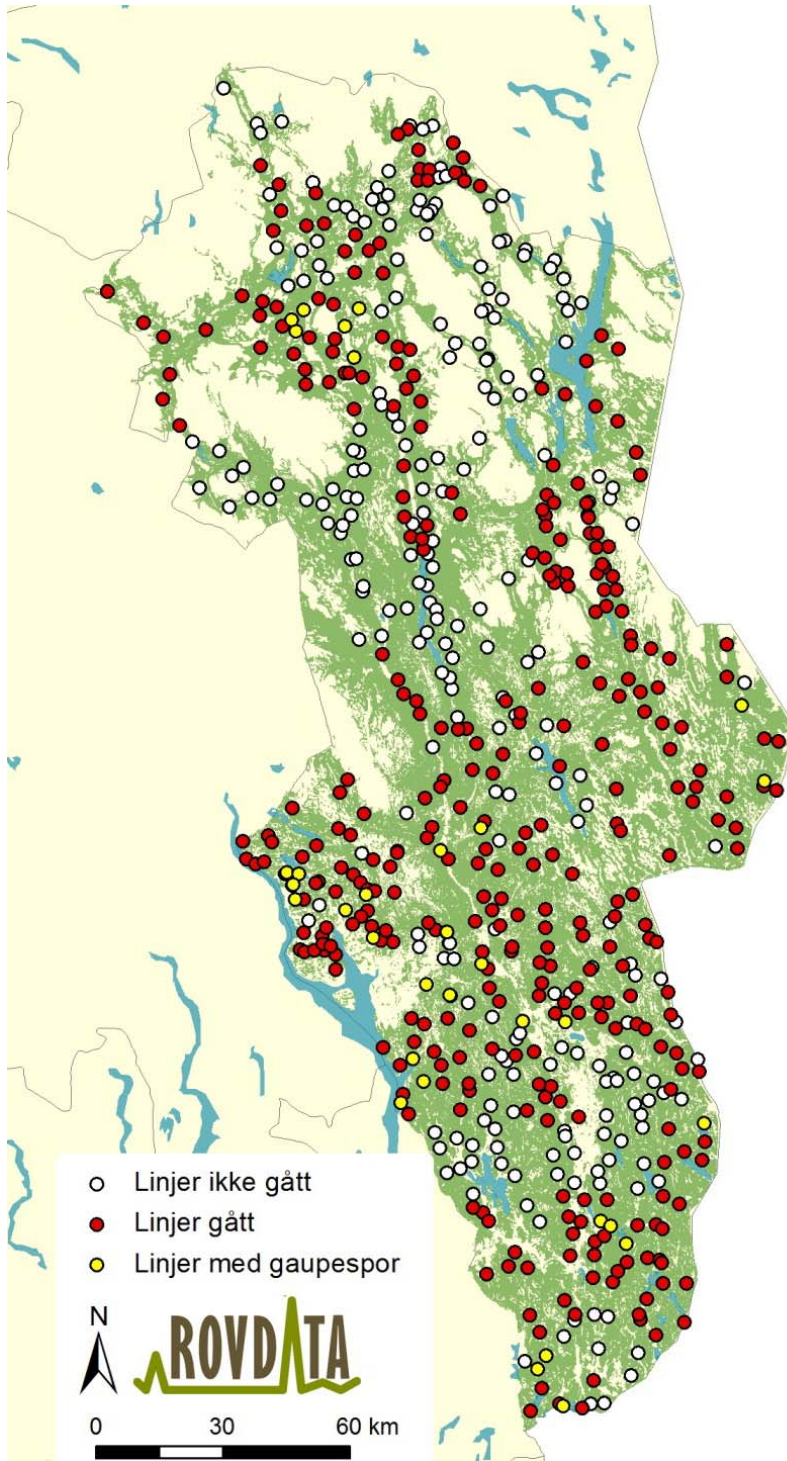
Figur 7. Takseringslinjer med spor etter jerv i Nordland vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten jervespor. Grønt areal viser skog.

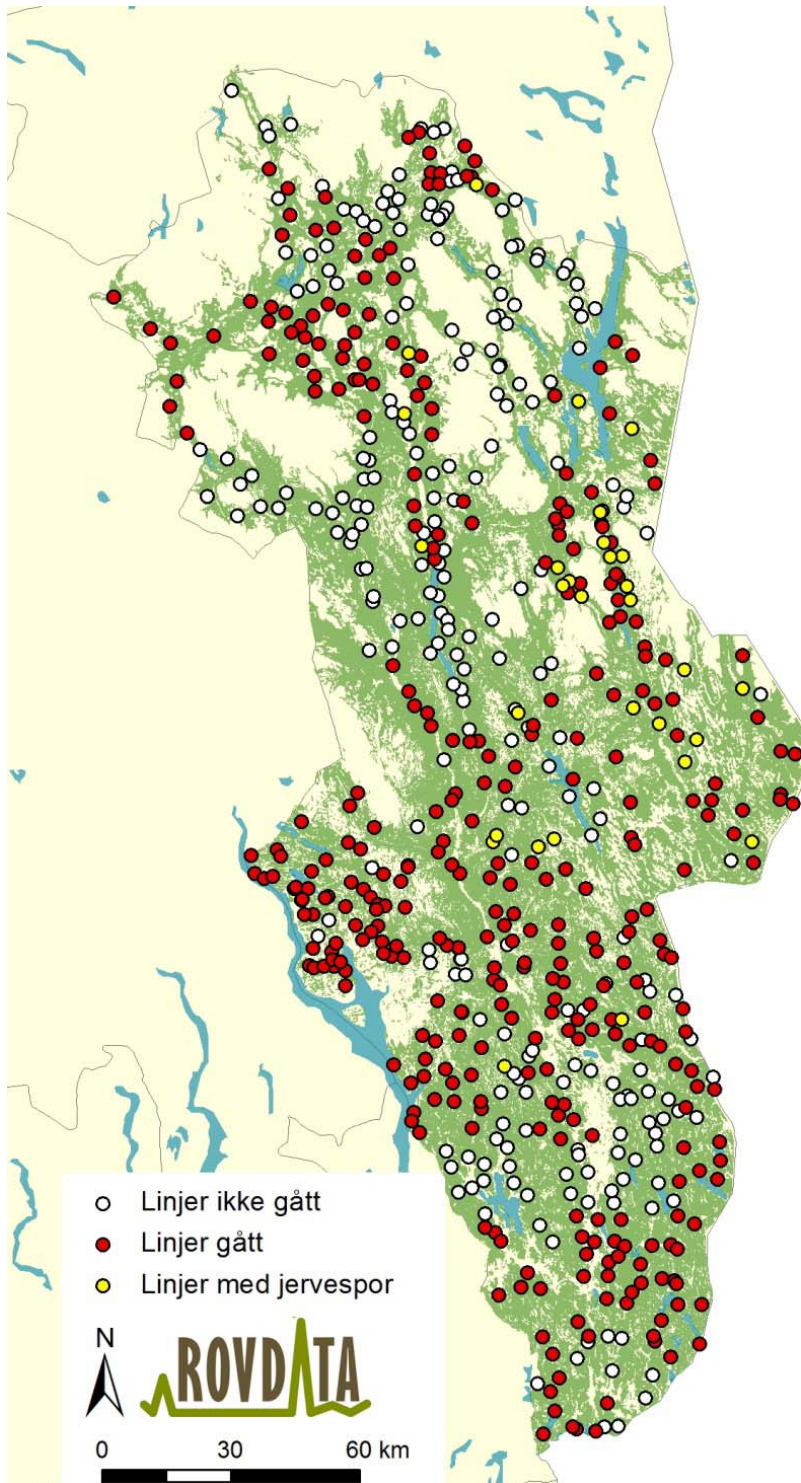
Figur 8. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Nord-Trøndelag vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor. Grønt areal viser skog.

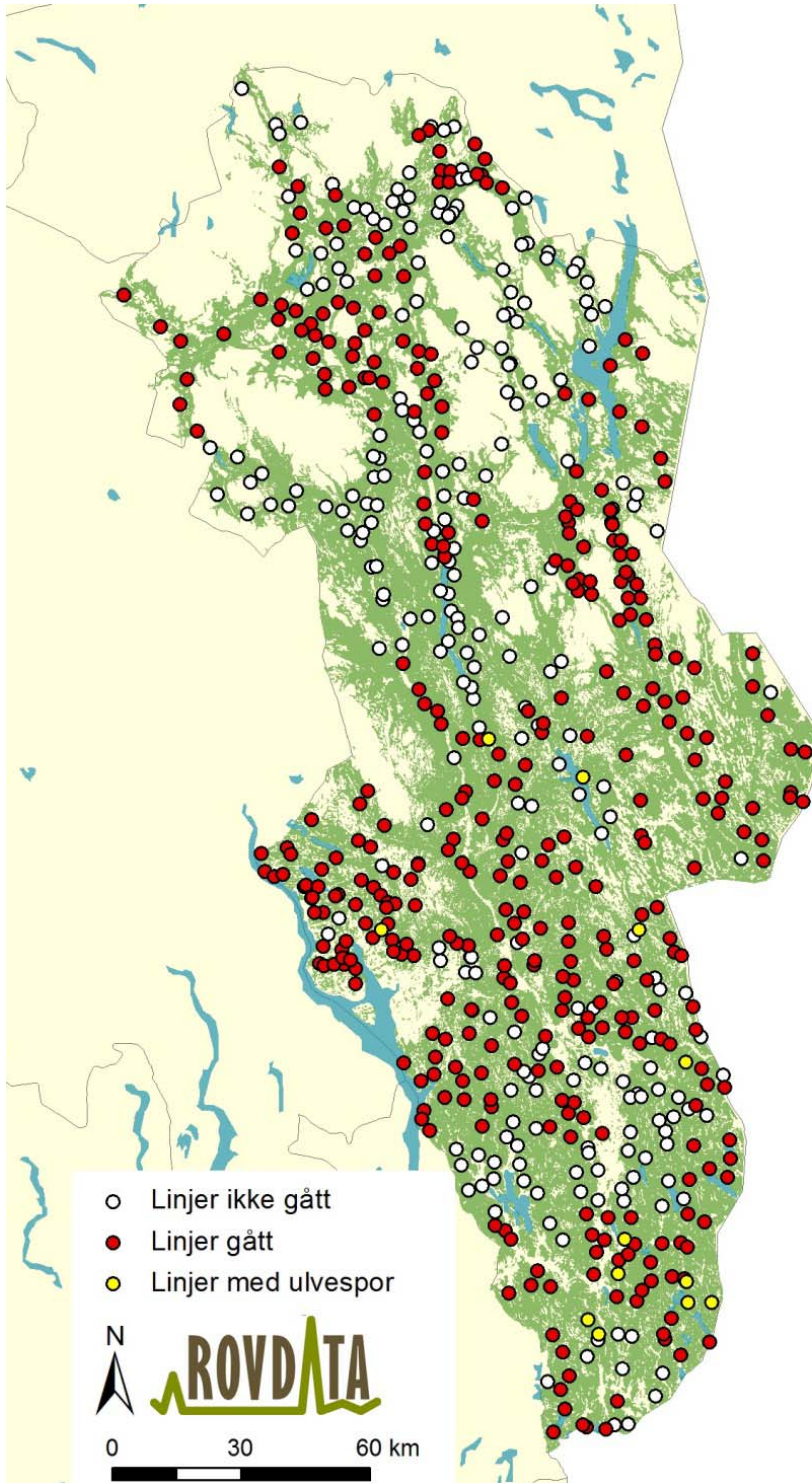
Figur 9. Takseringslinjer med spor etter jerv i Nord-Trøndelag vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten jervespor. Grønt areal viser skog.

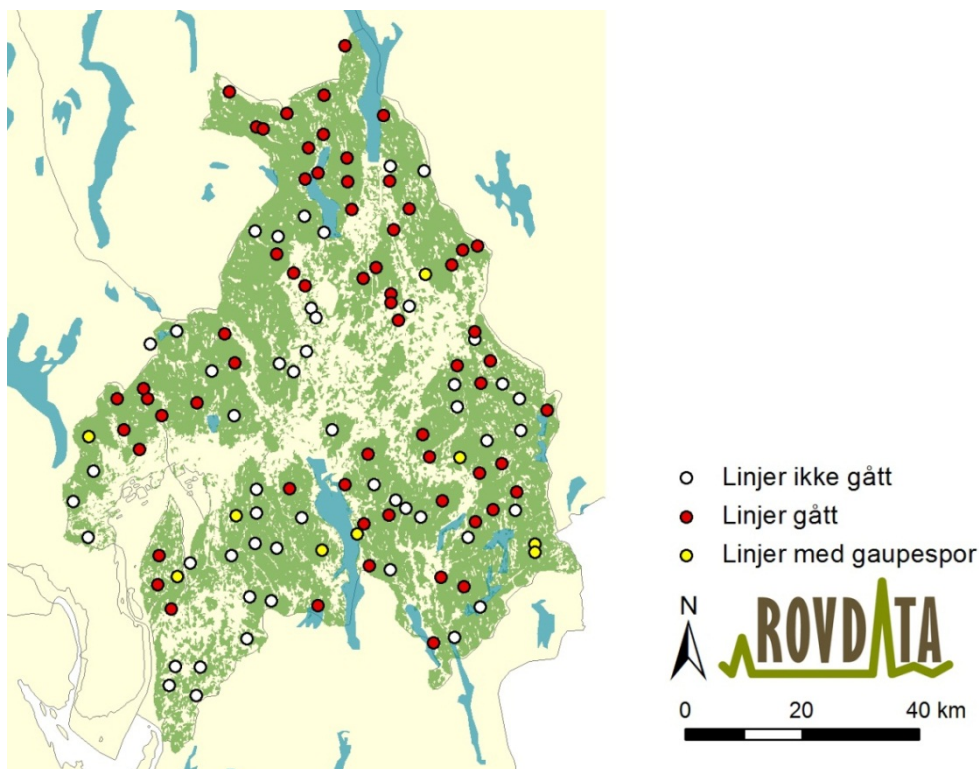
Figur 10. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Hedmark vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvide sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor. Grønt areal viser skog.

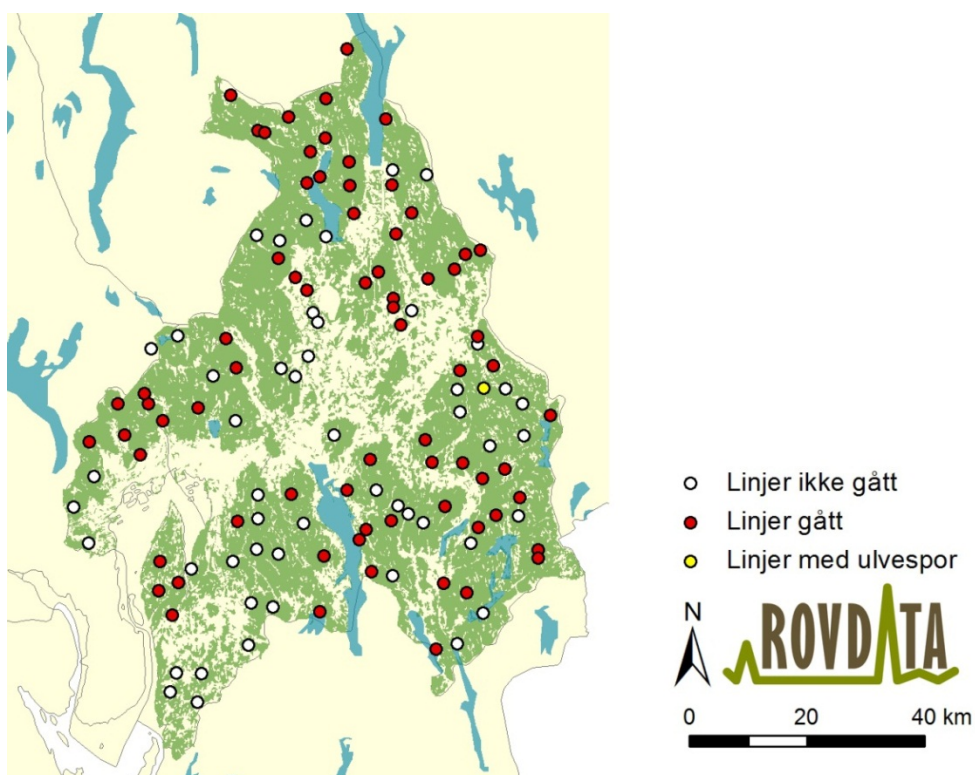
Figur 11. Takseringslinjer med spor etter jerv i Hedmark vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten jervespor. Grønt areal viser skog.

Figur 12. Takseringslinjer med spor etter ulv i Hedmark vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvite sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten ulvespor. Grønt areal viser skog.

Figur 13. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Oslo og Akershus vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvide sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupe. Grønt areal viser skog.

Figur 14. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Oslo og Akershus vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvide sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupe. Grønt areal viser skog.

3.2.5 Buskerud

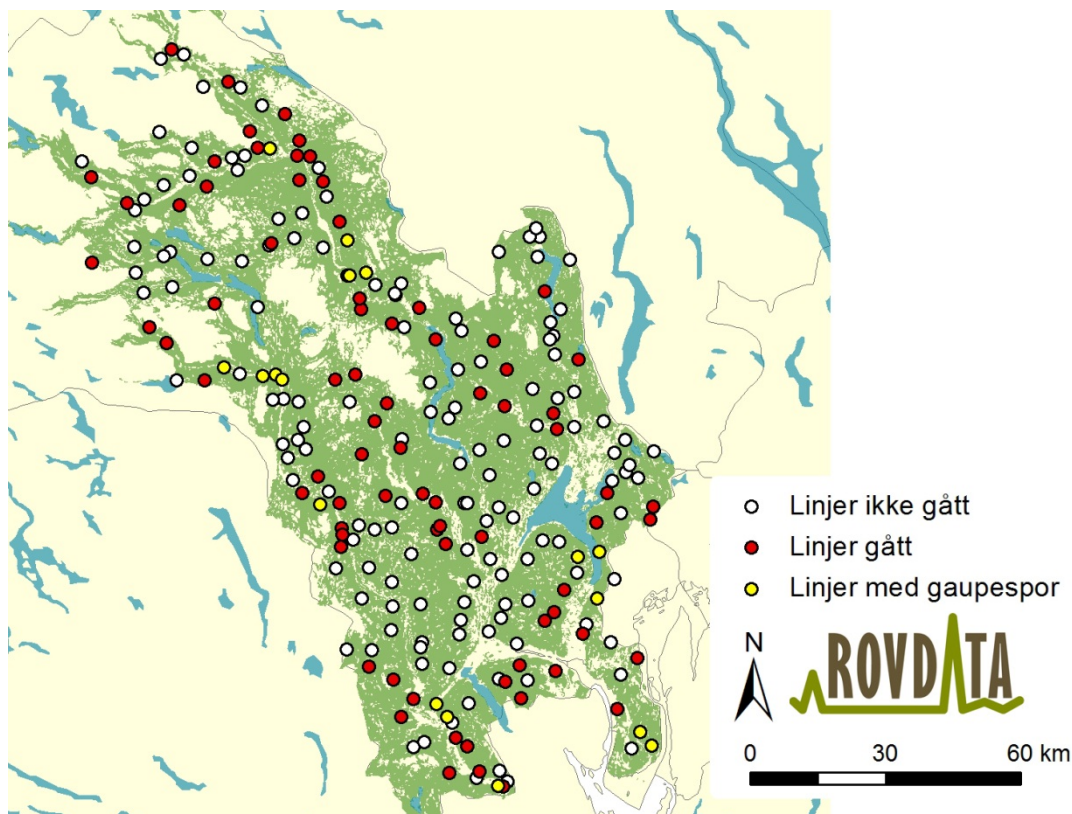
I Buskerud ble 95 (40 %) av 239 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 17 linjer (**figur 15**). Det ble funnet 2 spor etter familiegupper av gaupe. 1 observasjon ble ikke kontrollert av SNO på grunn av vær- og føreforhold og 1 observasjon ble aldri meldt inn til SNO. Det ble ikke funnet spor etter ulv eller jerv.

71 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 0,00$; d.f. = 1; $P > 0,05$).

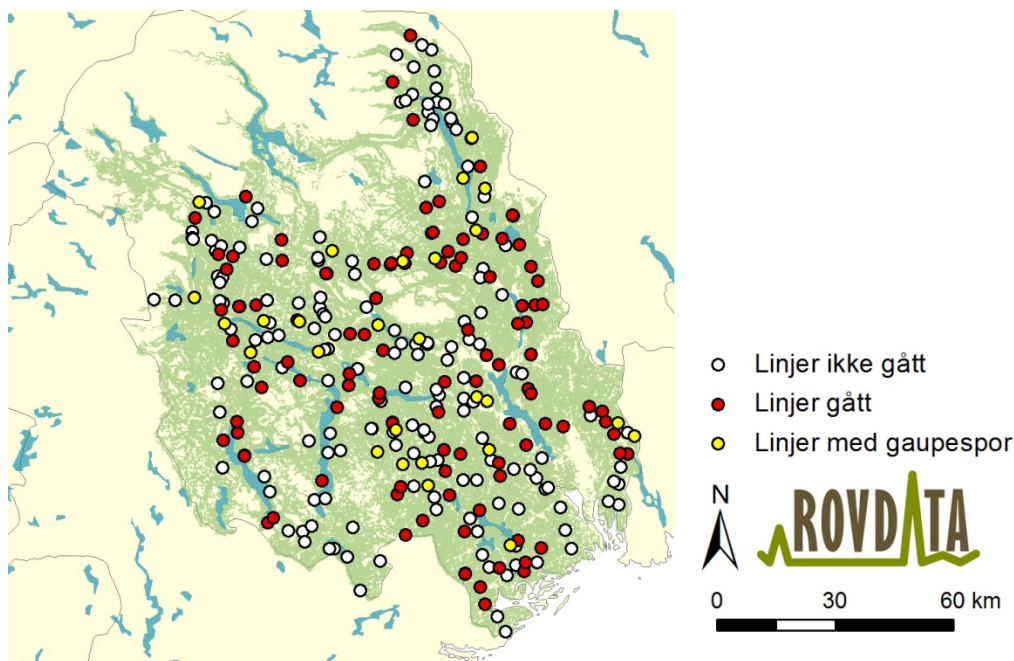
3.2.6 Telemark

I Telemark ble 130 (43 %) av 300 linjer taksert. Det ble funnet gaupespor på 27 linjer (**figur 16**). Det ble funnet 4 spor etter familiegupper av gaupe, hvorav 2 ble verifisert av SNO. De to siste observasjonene ble ikke meldt inn til SNO. Det ble ikke funnet spor etter ulv eller jerv.

105 av linjene ble gjennomført både i 2011 og 2012 (**tabell 4**). Gaupeindeksen viste ingen signifikant endring i antall linjer med kryssende gaupespor fra 2011 til 2012 ($\chi^2 = 0,73$; d.f. = 1; $P > 0,05$).

Figur 15. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Buskerud vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvide sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor. Grønt areal viser skog.

Figur 16. Takseringslinjer med spor etter gaupe i Telemark vinteren 2011/12 (gule sirkler). Hvide sirkler markerer linjer ikke gjennomført i vinter. Røde sirkler viser linjer uten gaupespor. Grønt areal viser skog.

4 Diskusjon

Det ble ikke påvist signifikante endringer i gaupeindeksen fra 2011 til 2012. Registreringene av antall familiegupper i samme periode viste en nedgang på landsbasis (Brøseth & Tovmo 2012). Gaupeindeksen vil kun påvise større endringer i tettheter mellom registreringsår. Dette kommer av at gaupe lever under relativt lave tettheter (Herfindal m. fl. 2005, Linnell m. fl. 2001), noe som igjen fører til at en stor andel av takseringslinjene ikke har kryssende gaupespor. Den store andelen med nullverdier gjør at styrken i statistiske tester som skal påvise endringer mellom registreringsår minsker. Datasimuleringer har vist at med dagens system med plasserte indekslinjer, og med registrering tre dager etter snøfall, vil vi kunne oppdage en bestandsnedgang fra 30 til 19 individer fra et år til et annet i 8 av 10 tilfeller. En veldig viktig tilleggsggevinst av en årlig gjennomføring av faste takseringslinjer vil derfor være at det bidrar til en økning i antall registreringer av familiegupper som igjen gir mer presise bestandsanslag. Registreringene av de andre store rovdyrene vil i tillegg fungere som en uavhengig kontroll av overvåkingen av ulv og jerv. På sikt ville det vært interessant å evaluere hvor mange av de registrerte familieguppene i disse områdene som hvert år kommer til på grunn av linjetakseringen i regi av NJFF.

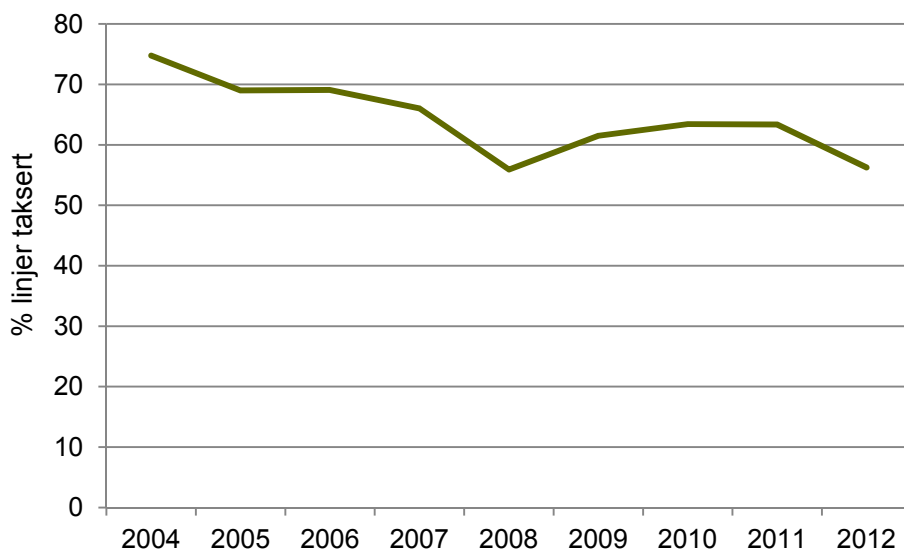
Det har som alltid blitt lagt ned en stor dugnadsinnsats for å få gjennomført årets linjetaksering på gaupe. Dessverre sliter vi også i år med at det er en stor andel av observasjonene av familiegupper av gaupe som ikke har blitt meldt inn til SNO. Vinteren 2011/12 er bare 5 av 18 observasjoner av familieguppe meldt videre, og dette er for lite. Dette må gripes fatt i da dette er observasjoner som potensielt kan øke antall påviste familiegupper i Norge. Som sagt tidligere er verifisering av eventuelle nye, ukjente, gaupefamilier et veldig viktig aspekt av linjetakseringen. Vi vil videre be om at SNOs rovviltkontakter rykker ut på alle meldinger om familiegupper på takseringslinjene, uansett om familieguppe er registrert i området tidligere. Et høyt antall registreringer øker presisjonen når antall familiegupper skal beregnes.

Gjennomføringsgraden er i noen områder svært lav, og **tabell 5** viser utviklingen i andelen linjer som er taksert i de enkelte fylkene hvert år. **Figur 17** viser utviklingen i gjennomføringsgrad

på landsbasis. Den lave gjennomføringsgraden i enkelte områder skyldes for en stor del dårlige sporingsforhold med lite snø eller svært ustabile værforhold, men i noen områder er det også problemer med å skaffe personell til å utføre takseringen. Generelt er det viktig at de lokale koordinatorene styrker oppfølgingen av den enkelte sporer, så man til enhver tid vet hvilke linjer som har blitt gått. I områder med dårlig oppslutning blant sporere kan det være mulig å utvikle samarbeid med andre friluftsansjoner og/eller kommunene for å få nok mannskap. Hvis det lokalt er gjentakende problemer med å få en tilfredsstillende dekningsgrad av takserte linjer, bør man etter vår mening vurdere heller å bruke ressursene i nye områder der gjennomførbarheten er større.

Tabell 5. Utvikling i andelen linjer som er gått (% av linjenettverket som er taksert) i registreringsperioden i de enkelte fylkene i perioden fra takseringene startet i 2004 til og med årets registreringssesong (2012).

Fylke/År	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Snitt
Nordland	83	45	52	64	72	72	80	72	80	69
Nord-Trøndelag	86	62	50	59	54	60	71	58	56	62
Hedmark	72	82	83	65	63	74	63	71	61	70
Telemark	69	85	81	76	46	38	51	57	43	61
Buskerud		57	80	84	59	61	69	63	40	64
Oslo/Akershus	51	44	46	43	19	45	28	44	59	42

Figur 17. Utvikling i andelen linjer som er gått (% av linjenettverket som er taksert) i registreringsperioden på landsbasis fra takseringene startet i 2004 til og med årets registreringssesong (2012).

5 Referanser

- Brøseth, H. & Odden, J. 2008. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2008. NINA Rapport 384. 19 s
- Brøseth, H. & Odden, J. 2009. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2009. NINA Rapport 493. 19 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2003a. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2003. NINA Minirapport 007. 9 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2003b. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i perioden 1996-2002. NINA Oppdragsmelding 777. 22 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2004a. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2004. NINA Minirapport 066. 22 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2004b. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2004. NINA Minirapport 073. 11 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2005a. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2005. NINA Rapport 61. 21 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2005b. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2005. NINA Rapport 79. 17 s
- Brøseth, H., Odden, J. & Linnell, J. D. C. 2007. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2007. NINA Rapport 271. 19 s
- Brøseth, H. & Tovmo, M. 2011. Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2011. NINA Rapport 724. 21 s
- Brøseth, H. & Tovmo, M. 2012. Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2012. NINA Rapport 859. 23 s
- Brøseth, H., Tovmo, M. & Odden, J. 2010. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2010. NINA Rapport 587. 19 s
- Herfindal, I., Linnell, J. D. C., Odden, J., Nilsen, E. B. & Andersen, R. 2005. Prey density, environmental productivity and home range size in the Eurasian lynx (*Lynx lynx*). - *Journal of Zoology* 265. 63-71.
- Linnell, J. D. C., Andersen, R., Kvam, T., Andrén, H., Liberg, O., Odden, J. & Moa, P. F. 2001. Home range size and choice of management strategy for lynx in Scandinavia. - *Environmental Management* 27. 869-879.
- Linnell, J. D. C., Fiske, P., Herfindal, I., Odden, J., Brøseth, H. & Andersen, R. 2007. An evaluation of structured snow-track surveys to monitor Eurasian lynx *Lynx lynx* populations. - *Wildlife Biology* 13. 456-466.
- Linnell, J. D. C., Swenson, J. E., Landa, A. & Kvam, T. 1998. Methods for monitoring european large carnivores - a worldwide review of relevant experience. NINA Oppdragsmelding 549. 38 s
- Odden, J., Andersen, R., Brøseth, H. & Linnell, J. D. C. 2008. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2008. NINA Rapport 375. 24 s

Odden, J. & Brøseth, H. 2009. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2009. NINA Rapport 495. 24 s

Odden, J., Brøseth, H. & Linnell, J. D. C. 2006a. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2006. NINA Rapport 167. 23 s

Odden, J., Brøseth, H. & Linnell, J. D. C. 2006b. Minimum antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2006. NINA Rapport 166. 18 s

Odden, J., Brøseth, H. & Linnell, J. D. C. 2007. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2007. NINA Rapport 261. 27 s

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2010. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2010. NINA Rapport 590. 25 s

Tovmo, M. & Brøseth, H. 2011. Gauperegistrering i utvalgte fylker 2011. NINA Rapport 750. 24 s

Rovdata leverer overvåkingsdata og bestandstall for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn i Norge til forvaltning, media og publikum.

Rovdata er en enhet i Norsk institutt for naturforskning

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-2503-8

Grafisk utforming: K. Sivertsen/NINA
Foto på omslag: Lars Kremplig, John Linnell,
Roy Andersen, Per Jordhøy, Espen Lie Dahl

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, NO-7485 Trondheim

Besøks/leveringsadresse: Tungasletta 2, NO-7047 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger